

અનુક્રમણિકા

1. અઝાન અને ઇકામતનો પરિચય.....	5
2. અઝાન અને ઇકામત.....	6
3. વુઝૂનો પરિચય.....	9
4. નમાઝ - ક્રમબદ્ધ સમજૂતી.....	14
5. કલેમો.....	19
6. ઉપયોગી માહિતી : ભાગ 1.....	20
7. ઉપયોગી માહિતી : ભાગ 2.....	23
8. ઉસૂલે દીનનો પરિચય.....	25
9. તોહીદ અને અદ્લ.....	26
10. નબુવ્વત - ઇમામત - કયામત.....	28
11. ફુરૂએ દીન : ભાગ 1.....	34
12. ફુરૂએ દીન : ભાગ 2.....	37
13. નજસતનો પરિચય.....	39
14. તહારતનો પરિચય.....	41
15. નમાઝની તૈયારી.....	44
16. નમાઝ માટેનાં કપડાં.....	46

17. નમાઝની જગ્યા.....	48
18. નમાઝનો સમય.....	50
19. નમાઝનો પરિચય : ભાગ 1.....	52
20. નમાઝનો પરિચય : ભાગ 2.....	54
21. કિબ્લા.....	55

સબક 1 : અઝાન અને ઈકામતનો પરિચય

અઝાન અને ઈકામતની શરતો :

- દરેક મુસલમાન ઉપર પંજગાના વાજિબ નમાઝ પહેલાં અઝાન અને ઈકામત પઢવી મુસ્તહબ છે.
- અઝાન અને ઈકામત ત્યારે જ પઢવી જોઈએ કે જ્યારે નમાઝનો સમય શરૂ થઈ ગયો હોય, તેના પહેલાં નહીં.
- મુસ્તહબ છે કે અઝાન પઢતા સમયે મુઅઝિઝને કિબ્લા તરફ મોઢું કરીને ઊભા રહેવું જોઈએ, વુઝૂ કરેલું હોવું જોઈએ, પોતાના કાનો પર બન્ને હાથ મૂકેલા હોવા જોઈએ અને મોટા અવાજે અઝાન કહેવી જોઈએ.

સબક 2 : અઝાન અને ઈકામત

અઝાન

અલ્લાહ સૌથી મોટો છે.

૪ વખત

اللَّهُ أَكْبَرُ

હું ગવાહી આપું છું કે કોઈ ખુદા નથી

૨ વખત

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

અલ્લાહના સિવાય.

હું ગવાહી આપું છું કે મોહંમદ (સ.)

૨ વખત

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

અલ્લાહના રસૂલ છે.

હું ગવાહી આપું છું કે અલી (અ.)

૨ વખત

أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ وَوَصِيُّ

અલ્લાહના વલી છે અને રસૂલલ્લાહ

(સ.)ના વસી છે.

رَسُولِ اللَّهِ

આગળ વધો નમાઝ તરફ.

૨ વખત

حَتَّى عَلَى الصَّلَاةِ

આગળ વધો કામચાબી તરફ.

૨ વખત

حَتَّى عَلَى الْفَلَاحِ

આગળ વધો સૌથી સારા કાર્ય તરફ.

૨ વખત

حَتَّى عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ

અલ્લાહ સૌથી મોટો છે.

૨ વખત

اللَّهُ أَكْبَرُ

કોઈ ખુદા નથી અલ્લાહના સિવાય.

૨ વખત

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

ઈકામત

અલ્લાહ સૌથી મોટો છે.

૨ વખત

اللَّهُ أَكْبَرُ

હું ગવાહી આપું છું કે કોઈ ખુદા નથી

૨ વખત

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

અલ્લાહના સિવાય.

હું ગવાહી આપું છું કે મોહંમદ (સ.)

૨ વખત

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

અલ્લાહના રસૂલ છે.

હું ગવાહી આપું છું કે અલી (અ.)

૨ વખત

أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَليُّ اللَّهِ وَوَصِيُّ

અલ્લાહના વલી છે અને રસૂલલ્લાહ

(સ.)ના વસી છે.

رَسُولِ اللَّهِ

આગળ વધો નમાઝ તરફ.

૨ વખત

حَتَّى عَلَى الصَّلَاةِ

આગળ વધો કામચાબી તરફ.

૨ વખત

حَتَّى عَلَى الْفَلَاحِ

આગળ વધો સૌથી સારા કાર્ય તરફ.

૨ વખત

حَتَّى عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ

નમાઝ શરૂ થઈ ચૂકી છે.

૨ વખત

قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ

અલ્લાહ સૌથી મોટો છે.

૨ વખત

اللَّهُ أَكْبَرُ

કોઈ ખુદા નથી અલ્લાહના સિવાય.

૧ વખત

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

સબક 3 : વુઝૂનો પરિચય

વુઝૂ આપણને રૂહાની રીતે પાક કરવાની એક ખાસ રીત છે.

વુઝૂ આ પ્રમાણે થાય છે :

- ચહેરો ધોવો.
- હાથ ધોવા. (પહેલાં જમણો હાથ, પછી ડાબો હાથ)
- માથાનો મસ્હ કરવો.
- બન્ને પગના મસ્હ કરવા. (પહેલાં જમણા પગનો, પછી ડાબા પગનો)

વુઝૂ આ પ્રમાણેનાં કાર્યો માટે વાજિબ છે :

- નમાઝ માટે.
- હજ અને ઉમરા દરમિયાન ખાના-એ-કા'બાના સાત તવાફ માટે.
- અલ્લાહના નામ અને કુરઆનના અક્ષરોને અડકવા માટે.

વુઝૂ આ પ્રમાણેનાં કાર્યો માટે મુસ્તહબ છે :

- સૂઈ જવા માટે.

- ઈમામવાડામાં દાખલ થવા માટે.
- ગુરુસો આવે ત્યારે.
- રસૂલલ્લાહ (સ.) અને અઈમ્મા (અ.)ના રોઝામાં દાખલ થવા માટે. દા.ત., મશહદ-ઈરાન, જન્નતુલ બકી-મદીના, નજફ-ઈરાક, વગેરે. આ બધા રોઝામાં દાખલ થવા માટે વુઝૂ કરવું મુસ્તહબ છે.

નિયત : હું વુઝૂ કરું છું.....માટે.....કુર્બતન ઈલલ્લાહ.

પાણી આ પ્રમાણે હોવું જોઈએ :

- તાહિર એટલે કે પાક. ખાલિસ એટલે કે અમિશ્રિત. એમાં કોઈ વસ્તુ ભેળવેલી ન હોવી જોઈએ.
- મુબાહ એટલે કે માલિકની રજા લઈને મેળવેલું પાણી હોવું જોઈએ.
- વુઝૂ કરવા માટે તથા અન્ય ઉપયોગ માટે પૂરતું પાણી હોવું જોઈએ.

વુઝૂ કરતાં પહેલાં શરીરના બધા અંગો પાક હોવા જોઈએ.

તરતીબ એટલે કે ક્રમવાર અને મુવાલાત એટલે કે વિધન કે વકફો કર્યા વગર વુઝૂ કરવું જોઈએ.

વુઝૂની ક્રમબદ્ધ સમજૂતી :

1. સુન્નત કાર્યો :

- હાથ ધોવા.
- કુલ્લી કરવી.
- નાકમાં પાણી નાખવું.

જો તમે આ કાર્યો કરશો તો તમને સવાબ મળશે, પરંતુ જો તમે આ કાર્યો નહીં કરો તો પણ વુઝૂ સહીલ છે.

2. વાજિબ કાર્યો :

- નિયત કરવી.
- ચહેરો ધોવો.
- હાથ ધોવા.
- માથાનો મસ્લ કરવો
- પગના મસ્લ કરવા.

આ કાર્યો કરવાં જરૂરી છે. જો તમે આ કાર્યો નહીં કરો તો વુઝૂ બાતિલ થઈ જશે.

વાજિબ કાર્યોનું વર્ણન :

સૌથી પહેલાં તમારા જમણા હાથમાં પાણી લો અને તેને તમારા કપાળ ઉપર વાળ ઊગવાની જગ્યાએ ઢોળો, પછી તમારા હાથ વડે ત્યાંથી લઈને દાઢી સુધી ધોઈ નાખો. આવું કરતી વખતે તમારા અંગૂઠા અને વચલી આંગળીને પહોળા કરીને જેટલો ચહેરો સમાય તેટલો ચહેરો ધોવો.

- તમારો ચહેરો એક વખત ધોવો વાજિબ છે.
- તમારા ચહેરાને બે વાર ધોવો મુસ્તહબ છે.
- અને તેને ત્રણ અથવા વધુ વાર ધોવો હરામ છે.

તમારા ચહેરાને અને હાથોને ઉપરથી નીચે સુધી ધોવા જરૂરી છે. તમે નીચેથી ઉપર સુધી ધોશો તો વુઝૂ બાતિલ થઈ જશે.

પછી તમે તમારા હાથોને કોણીથી લઈને આંગળીઓના ટેરવા સુધી પહેલાં ડાબા હાથ વડે જમણા હાથને, અને પછી જમણા હાથ વડે ડાબા હાથને ધોવો. કોણીનો કોઈ પણ ભાગ રહી ન જાય માટે કોણી કરતાં થોડે ઉપરથી પાણી રેડવાનું શરૂ કરો.

- હાથોને એક વાર ધોવા વાજિબ છે.
- હાથોને બે વાર ધોવા મુસ્તહબ છે.
- અને તેમને ત્રણ અથવા વધારે વાર ધોવા હરામ છે.

આટલું કરી લીધા પછી, તમારા જમણા ભીના હાથ વડે માથાની વચ્ચેથી લઈને વાળ ઊગવાની જગ્યા સુધી ત્રણ આંગળીઓ વડે કપાળને અડક્યા વગર મસલ કરવા એટલે કે પાણીથી લૂછવું. તમારા ચહેરાનું પાણી અને માથાનું પાણી ભેગું ન થવું જોઈએ. આવું એક જ વાર કરવું.

છેલ્લે જમણા હાથની ભીની આંગળીઓ વડે જમણા પગના ઉપરના ભાગમાં પગની આંગળીઓના ટેરવાથી લઈને પંજના સાંધા સુધી મસલ કરવા. આવી જ રીતે ડાબા હાથ વડે ડાબા પગનો મસલ કરવો. બન્ને પગના મસલ એક એક વાર કરવા.

મુખ્તેલાત :

મુખ્તેલાતે વુઝૂ એટલે વુઝૂને બાતિલ કરવાવાળી વસ્તુઓ.

- પાયખાનામાં જવું.
- હવાનું નીકળવું.
- ઊંઘી જવું.
- બેભાન થઈ જવું.

સબક 4 : નમાઝ - ક્રમબદ્ધ સમજૂતી

1. નિયત : હું નમાઝ પઢું છું.....સ્કાત.....ની વાજિબ અથવા સુન્નત કુર્બાન ઈલલાહ

2. તકબીરતુલ ઓહરામ : **اللَّهُ أَكْبَرُ**

3. કયામ :

(1) સૂરએ ફાતેહા :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ﴿٧﴾

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٨﴾

(2) સૂરએ ઈબ્રાહીમ :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

اللَّهُ الصَّمَدُ

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

4. કયામ મુત્તસિલ બરુકૂઅ :

બે ઘડી ચૂપચાપ ઊભા રહેવું જેને કયામ મુત્તસિલ બરુકૂઅ કહેવાય છે.

اللَّهُ أَكْبَرُ

5. રુકૂઅમાં :

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ ત્રણ વખત પઢવું.

6. રુકૂઅ પછીનો કયામ :

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ
 اللَّهُ أَكْبَرُ

7. સજ્ઞા માં :

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ ત્રણ વખત પઢવું.

8. કબીદમાં :

اللَّهُ أَكْبَرُ
 أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ
 اللَّهُ أَكْبَرُ

9. સજ્ઞા માં :

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ ત્રણ વખત પઢવું.

10. કબીદમાં :

اللَّهُ أَكْبَرُ

11. બીજી રકાત માટે ઊભા થતાં થતાં :

بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَقُومُوا وَقْعُدُوا

12. બીજી રકાતમાં સૂરએ ફાતેહા અને સૂરએ ઈખલાસની તિલાવત પછી **اللَّهُ أَكْبَرُ** કહી

દુઆએ કુનૂત પઢવું.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ
لَنَا وَارْحَمْنَا، وَعَافِنَا وَأَعْفُ عَنَّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ

شَيْءٍ قَدِيرٌ

અથવા

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

રુકૂઅ, કયામ, સજ્દા, કઊંદ, સજ્દા, કઊંદ બિલકુલ પહેલી રકાતની જેમ બજાવી લાવવા.

બીજી રકાતની અંદર જો નમાઝ બે રકાતની હોય તો બીજી રકાતમાં તશાહહુદ અને સલામ બન્ને પઢી લો.

13. તસ્બીહાતે અર્બઆ :

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

14. તશ્લુદ :

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
 وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ
 إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ
 عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

15. તશ્લુદ પછીની ત્રણ સલામ :

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ،
 السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ،
 السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

સબક 5 : કલેમો

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

(કોઈ ઈલાહી નથી અલ્લાહના સિવાય.)

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

(મોહંમદ (સ.) અલ્લાહના રસૂલ છે.)

عَلِيٌّ وَوَلِيُّ اللَّهِ

(અલી (અ.) અલ્લાહના વલી છે.)

وَوَصِيُّ رَسُولِ اللَّهِ

(અને રસૂલઅલ્લાહના વસી છે.)

સબક 6 : ઉપયોગી માહિતી : ભાગ 1

વાજિબ :

વાજિબ એટલે ફરજિયાત. આપણે તે કાર્યને કરવું જ પડે. અલ્લાહે આપણને એટલી બધી નેઅમતો આપી છે કે જ્યારે અલ્લાહ આપણને કંઈક કરવાનું કહે, તો આપણે તેનું આજ્ઞાપાલન કરવું જ જોઈએ.

- જો આપણે કોઈ વાજિબ કાર્ય કરીએ તો તેના બદલામાં સવાબ મળે છે.
- જો આપણે કોઈ વાજિબ ક્રિયાને ન કરીએ તો આપણને ગુના થાય છે.

વાજિબ કાર્યોના દાખલા : નમાઝ, હજ, રોઝા.

મુસ્તહબ :

મુસ્તહબ કાર્ય તેને કહેવાય કે જેના વડે અલ્લાહની રજા પામી શકાય, પરંતુ જેનું કરવું વાજિબ નથી.

- જ્યારે પણ આપણને ખબર પડે કે રસૂલલ્લાહ (સ.) કોઈ કાર્ય કરતા હતા તો આપણે પણ તે કાર્ય કરવું જોઈએ કારણ કે તે મુસ્તહબ છે.
- જ્યારે આપણે કોઈ મુસ્તહબ કાર્ય કરીએ છીએ તો આપણને સવાબ મળે છે, પરંતુ જો આપણે મુસ્તહબ કાર્યને ન કરીએ તો આપણને ગુના થતા નથી.

મુસ્તહબ કાર્યોના દાખલા : બીમારોની ખબરઅંતર પૂછવી, કુરઆને મજીદની તિલાવત કરવી.

હરામ :

હરામ એટલે કે મનાઈ કરેલી બાબતો. આવી બાબતો આપણે કદીય ન કરવી જોઈએ કારણ કે તેવા કાર્યોથી અલ્લાહ નારાજ થાય છે.

- જો આપણે કોઈ હરામ કાર્ય કરીએ તો આપણને ગુના થશે.
- જો આપણે કોઈ હરામ કાર્ય ન કરીએ તો આપણને સવાબ મળશે.

હરામ કાર્યોના દાખલા : સુવ્વરનું ગોશ્ત ખાવું, જુદ્દું બોલવું.

મકરૂહ :

મકરૂહ કાર્ય એ છે કે જેને અલ્લાહ નાપસંદ કરે છે માટે આપણે તેને ન કરવાની કોશિશ કરવી જોઈએ, પરંતુ તે હરામ નથી.

- જો આપણે કોઈ મકરૂહ કાર્ય કરીએ તો આપણને ગુના નહીં થાય.
- જો આપણે કોઈ મકરૂહ કાર્યને ન કરીએ તો આપણને સવાબ મળશે.

મકરૂહ કાર્યોના દાખલા : નમાઝમાં કાળાં, મેલાં અને ચુસ્ત (ફીટ) કપડાં પહેરવાં, વધારે ઊંઘવું.

મુબાહ :

મુબાહ કાર્યો તે છે કે જેમને કરવાની આપણને છૂટ છે. મુબાહ માટે બીજો શબ્દ ‘જાઈઝ’ છે, જેનો અર્થ છૂટછાટવાળું થાય છે.

- જો આપણે કોઈ મુબાહ કાર્ય કરીએ તો આપણને સવાબ નહીં મળે.
- જો આપણે કોઈ મુબાહ કાર્ય નહીં કરીએ તો આપણને ગુના પણ નહીં થાય.
- પરંતુ જો આપણે મુબાહ કાર્યને એવી રીતે બજાવી લાવીએ કે જેવી રીતે અલ્લાહને પસંદ છે તો આપણને સવાબ મળે છે.

મુબાહ કાર્યોના દાખલા : ખાવું પીવું, રમતગમતમાં ભાગ લેવો.

- વાજિબ એટલે એ કરવું જ જોઈએ.
- મુસ્તહબ એટલે કે જો એ કરી શકીએ તો અલ્લાહની રજા મેળવીએ.
- હરામ એટલે ક્યારેય ન કરવું જોઈએ.
- મકરૂહ એટલે કે કોશિશ કરવી જોઈએ કે તે ન કરીએ.
- મુબાહ એટલે કે આપણને કરવાની છૂટ છે અને જો અલ્લાહને પસંદ હોય એ રીતે કરીએ તો સવાબ પણ મળે.

સબક 7 : ઉપયોગી માહિતી : ભાગ 2

મુસ્લિમ :

મુસ્લિમ એવી વ્યક્તિને કહેવાય કે જે અલ્લાહની ઈચ્છા સામે સમર્પિત થઈ જાય. “હું એક અલ્લાહમાં માનું છું. રસૂલલ્લાહ (સ.) અને ક્યામતના દિવસ ઉપર ઈમાન ધરાવું છું. મેં કલેમો પઢ્યો છે અને કલેમાને સમજું છું.”

મોમિન :

મોમિનનો મરતબો મુસ્લિમ કરતાં વધારે છે. “હું એ બધીય વસ્તુઓ ઉપર ઈમાન ધરાવું છું કે જેના પર મુસ્લિમ ઈમાન ધરાવે છે અને સાથે સાથે અલ્લાહના અદ્લ પર અને બાર ઈમામો પર ઈમાન ધરાવું છું.”

કાફિર :

કાફિર તેને કહેવાય કે જે ઉસૂલે દીન પર ઈમાન ન ધરાવે. “હું કાફિર છું. હું એક અલ્લાહને, તેના નબીઓને, ક્યામતના દિવસને અને બાર ઈમામોને નથી માનતો.”

મુશરિક :

મુશરિક એ છે કે જે એવું માને છે કે અલ્લાહનો કોઈ સાથીદાર છે. “હું મુશરિક છું. હું માનું છું કે જુદી જુદી વસ્તુ માટે જુદા જુદા ખુદા છે. વરસાદનો ખુદા છે, ખોરાકનો ખુદા છે, પૈસાનો ખુદા છે, વગેરે.”

મુનાફિક :

મુનાફિક એવો માણસ છે કે જે મોઢેથી તો કહે છે કે હું મુસલમાન છું, હું મુસ્લિમ છું, પરંતુ તે દિલથી ઈસ્લામને નથી માનતો. તેવો માણસ ઢોંગી છે, જુઠ્ઠો છે અને અલ્લાહને નારાજ કરે છે. “હું મુનાફિક છું. બધા લોકો સમજે છે કે હું સારો મુસ્લિમ છું, પરંતુ કોઈને ખબર નથી કે હું અલ્લાહ પર ઈમાન ધરાવતો નથી.”

સબક 8 : ઉસૂલે દીનનો પરિચય

જેવી રીતે મજબૂત ઝાડને મૂળની જરૂર છે તેવી જ રીતે મુસલમાનને પણ મજબૂત ઈમાન ધરાવવા માટે દીનનાં મૂળ એટલે કે ઉસૂલે દીનને સમજવાની જરૂર છે.

તોહીદ : અલ્લાહ એક છે.

અદ્લ : અલ્લાહ ઈન્સાફવાળો છે.

નબુવ્વત : અલ્લાહે મોકલેલ ૧,૨૪,૦૦૦ પયગમ્બરો.

ઈમામત : અલ્લાહે મોકલેલ બાર ઈમામો.

ક્યામત : હિસાબ કિતાબનો દિવસ.

ઉસૂલે દીનને અકાઈદ પણ કહેવામાં આવે છે કે જેનો અર્થ આપણી માન્યતાઓ થાય છે.

સબક 9 : તોહીદ અને અદ્લ

તોહીદ : અલ્લાહની વહદાનીયત.

તોહીદ એટલે :

- અલ્લાહ એક છે.
- તેનો કોઈ ભાગીદાર નથી.
- તેનાં માબાપ કે ઓલાદ નથી.
- તેને કોઈ વસ્તુની જરૂર નથી અને દરેક વસ્તુને તેની જરૂર છે.
- કોઈ તેની બરોબરીમાં નથી.

તોહીદને સૌથી સારી રીતે સમજાવવાવાળો સૂરો, સૂરએ ઈખ્લાસ છે.

અલ્લાહ બધી જગ્યાએ છે. આપણે જે કંઈ કરીએ છીએ અલ્લાહ જુએ છે. આપણે જે કંઈ કરીએ અથવા કહીએ તેનો જવાબ અલ્લાહને આપવો પડશે, માટે આપણે જે પણ કરીએ અથવા કહીએ તેના પહેલાં સારી રીતે વિચારી લેવું જોઈએ કારણ કે કોઈ આપણને જોતું ન હોય તો પણ અલ્લાહ જુએ છે.

અદ્દલ : અદ્દલ એટલે કે અલ્લાહ ઈન્સાફવાળો છે. તે જાલિમ નથી. તે બધાને તેમના આમાલ પ્રમાણે બદલો આપશે. જે લોકો તેના હુકમનું પાલન કરશે તેમને અલ્લાહ જન્નતમાં મોકલશે અને જે લોકો તેના હુકમનું પાલન નહીં કરે તેને જહન્નમમાં મોકલશે.

કેટલીક વખત આપણે વિચારતા હોઈએ છીએ કે ઈન્સાફ એટલે તટસ્થતા અને નાઈન્સાફી એટલે પક્ષપાત. આવું માનવું પૂરી રીતે સાચું નથી. જ્યારે અલ્લાહ માટે ઈન્સાફનો શબ્દ વપરાય છે તો તેનો અર્થ એ થાય છે કે અલ્લાહ તેની ખિલ્કતની જરૂરિયાતમાં સંતુલન જાળવે છે.

જ્યારે આપણે અલ્લાહની મગ્ફેરત માટે દુઆ કરીએ છીએ ત્યારે આપણે અલ્લાહને કહીએ છીએ કે અમારો ફેસલો તારી રહેમત વડે કર, તારા અદ્દલ વડે નહીં.

કુરઆન અને હદીસ વડે ચર્ચા કરો કે આપણે આવું શા માટે કહીએ છીએ ?

સબક 10 : નબુવ્વત - ઈમામત - કયામત

નબુવ્વત (અલ્લાહનો પયગામ) :

નબુવ્વત એટલે અલ્લાહ તરફથી લોકો સુધી પહોંચાડવા માટે જે પયગામ આપવામાં આવે તે.

તેમાં સમયે સમયે લોકોની હિદાયત માટે અલ્લાહે મોકલેલા નબીઓ પર ઈમાન હોવું જરૂરી છે.

અલ્લાહે કુલ ૧,૨૪,૦૦૦ નબીઓ મોકલ્યા છે. અલ્લાહે મોકલેલા નબીઓમાં હઝરત આદમ

(અ.) પહેલા નબી છે અને હઝરત મોહંમદ મુસ્તફા (સ.) છેલ્લા નબી છે.

અલ્લાહે આપણું સર્જન એટલા માટે કર્યું છે કે આપણે તેની ઈબાદત કરીએ. અલ્લાહે જો

નબીઓને ન મોકલ્યા હોત તો આપણને કેવી રીતે ખબર પડત કે તેની રજા કેવી રીતે પામી

શકીએ ? અલ્લાહે આટલા બધા નબીઓ આપણી હિદાયત કરવા એટલા માટે મોકલ્યા છે કે

આપણે તેને શોધી લઈએ.

ઉલુલ અઝમ પયગમ્બર :

હઝરત નૂહ (અ.)

حَضَرْتُ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَام

હઝરત ઇબ્રાહીમ (અ.)

حَضَرْتُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام

હઝરત મૂસા (અ.)

حَضَرْتُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَام

હઝરત ઈસા (અ.)

حَضَرْتُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَام

હઝરત મોહંમદ (સ.)

حَضَرْتُ مُحَمَّدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

આસમાની કિતાબોવાળા નબીઓનાં નામ :

ઝબૂર	زَبُورَ	حَضَرْتُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام
તૌરાત	تَوْرَةَ	حَضَرْتُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَام
ઈન્જીલ	إِنْجِيلَ	حَضَرْتُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَام
કુરઆને મજીદ	قُرْآنٍ مَجِيدٌ	حَضَرْتُ مُحَمَّدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ઈમામત (રસૂલલ્લાહના વસી) :

અઈમ્મા એટલે ઈમામનું બહુવચન. રસૂલલ્લાહ (સ.) પછી મુસલમાનોની હિદાયતની જવાબદારી અઈમ્મા (અ.) ઉપર આવી. અલ્લાહે બાર અઈમ્મા (અ.) પસંદ કરી લીધા. મૌલા અલી (અ.) પહેલા ઈમામ છે અને હઝરત ઈમામ મહદી (અ.) છેલ્લા ઈમામ છે. અલ્લાહના હુકમથી આપણા બારમા ઈમામ આજે પણ હયાત છે. તેઓ ઈમામે ઝમાના છે.

એક દિવસ એક માણસે ખૂબ જ સારા મશીનનો આવિષ્કાર કર્યો. ઘણા લોકોને એ મશીન ખૂબ જ ગમ્યું અને તેનો ઉપયોગ કરતા થઈ ગયા.

જ્યારે તે માણસનું મોત આવ્યું તે પહેલાં પહેલાં તેણે પોતાના શિષ્યને સમજાવી દીધું કે જો મશીન બગડી જાય તો તેને કેવી રીતે બનાવી દેવું. તેના મોત પછી જ્યારે પણ લોકોને તે મશીન વિષે કોઈ પ્રશ્નો પૂછવા હોય તો તેઓ તે શિષ્ય પાસે આવતા અને શિષ્ય તેમને યોગ્ય જવાબ આપતો.

આવી જ રીતે રસૂલલ્લાહ (સ.) ઈસ્લામની શરીઅત લાવ્યા અને તેમની વફાત પછી જરૂર હતી એવી હસ્તીઓની કે જે લોકોને શરીઅત વિષેના તેમના પ્રશ્નોનો જવાબ આપી શકે. આ હતા અઈમ્મા (અ.) કે જેમને અલ્લાહે રસૂલલ્લાહ (સ.)ના કામને આગળ વધારવા માટે પસંદ કરી લીધા હતા.

આપણા બાર ઈમામોનાં નામ :

حَضْرَتِ إِمَامٍ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ حَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ حُسَيْنٍ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ زَيْنِ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ مُحَمَّدٍ بَاقِرٍ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ جَعْفَرٍ صَادِقٍ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ مُوسَى كَاطِمٍ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ عَلِيِّ رَضَا عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ مُحَمَّدٍ تَقِيِّ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ عَلِيِّ نَقِيِّ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ حَسَنِ عَسْكَرِيِّ عَلَيْهِ السَّلَام
 حَضْرَتِ إِمَامٍ مُحَمَّدٍ مَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَام

ક્યામત :

ક્યામત એટલે હિસાબ કિતાબનો દિવસ અથવા મડદાઓનો ફરીથી જીવતા થવાનો દિવસ. એ દિવસે બધાને હિસાબ કિતાબ માટે ફરીથી જીવતા કરવામાં આવશે. પછી તેમનાં કાર્યો પ્રમાણે તેમને કાં તો જન્નતમાં મોકલી દેવામાં આવશે કે કાં તો સજા કરીને જહન્નમમાં મોકલી દેવામાં આવશે.

એક મુસલમાન છોકરો હતો કે જે શેરીની દુકાનમાંથી મીઠાઈની ચોરી કરતો હતો. તે ખૂબ જ હોંશિયારીથી આવું કરતો હતો અને પછી ચોરી કરેલી મીઠાઈ પોતાના રૂમમાં સંતાડી દેતો.

એક દિવસ તેનો મિત્ર તેને મળવા આવ્યો અને તેના રૂમમાં ઘણી મીઠાઈઓ જોઈ. હવે આ છોકરો ડરી ગયો. શું મારો મિત્ર આ વાત બીજાઓને તો નહીં કહી દે ને ? હવે હું મસ્જિદમાં જઈશ તો મારા પરિવારજનોને અને મારા મિત્રોને કેવી રીતે મોઢું દેખાડીશ ? તેને આખી રાત ઊંઘ ન આવી. તેને ચિંતા થવા લાગી કે જો બધા મારી ચોરી વિષે જાણી જશે તો શું થશે ?

કેવો વિચિત્ર છોકરો હતો ! તે અલ્લાહ કરતાં મિત્રોથી વધારે ડરતો હતો. અલ્લાહ તો, આપણે જે કાંઈ કરીએ છીએ તે, જુએ છે અને એક દિવસ એવો આવશે કે આપણે આપણાં બધાં કાર્યોનો હિસાબ અલ્લાહને ચૂકવવો પડશે. તે દિવસ ક્યામતનો દિવસ હશે.

ચર્ચા કરો :

- અલ્લાહે નબીઓને શા માટે મોકલ્યા છે ?
- આપણને અઈમ્માની શા માટે જરૂર છે ?
- અલ્લાહે કયામતનો દિવસ શા માટે મૂક્યો છે ?

સબક 11 : ફરુએ દીન - ભાગ 1

ફરુએ દીન એટલે દીનની ડાળીઓ. ફરુએ દીન તે ઈબાદતનાં કાર્યો છે કે જે આપણે ઉસૂલે દીન સમજ્યા પછી બજાવી લાવીએ છીએ.

ફરુએ દીન કુલ દસ છે :

1. નમાઝ : વાજિબ નમાઝો આપણે દિવસમાં પાંચ વખત પઢીએ છીએ. વાજિબ નમાઝ દિવસની કુલ સત્તર રકાત છે.

- ફજની બે રકાત
- ઝોહરની ચાર રકાત
- અસ્રની ચાર રકાત
- મગરિબની ત્રણ રકાત
- ઈશાની ચાર રકાત

નોંધ : આ સિવાય અન્ય વાજિબ નમાઝો અને મુસ્તહબ નમાઝો છે. કુરઆન અને હદીસથી તેમની ચર્ચા કરો.

2. રોઝા : રમઝાન મહિનામાં રોઝા રાખવા. રોઝા દરેક બાલિગ મુસલમાન ઉપર વાજિબ છે. રોઝાનો સમય સુબહે સાદિકથી લઈને મગરિબ સુધીનો હોય છે. આ સમય દરમિયાન આપણે કોઈ પણ વસ્તુ ખાવી પીવી જોઈએ નહીં.

નોંધ : આ સિવાય અન્ય વાજિબ રોઝા, મુસ્તહબ રોઝા, મકરૂહ રોઝા, હરામ રોઝા છે. કુરઆન અને હદીસથી તેમની ચર્ચા કરો.

3. હજ (મક્કાનો પ્રવાસ) : દરેક મુસલમાને પોતાના જીવનકાળ દરમિયાન એક વાર તેમને પોસાય ત્યારે મક્કા શહેર હજ કરવા જવું જોઈએ. આખી દુનિયામાંથી લાખો મુસલમાનો દર વર્ષે હજ કરવા આવે છે.

નોંધ : જે માણસ અપંગ હોય તેના ઉપર હજ વાજિબ છે કે નહીં ? કુરઆન અને હદીસથી તેની ચર્ચા કરો.

4. ઝકાત (ઈસ્લામી દાન) : ઝકાત કેટલીક વસ્તુઓ પર આપવામાં આવતું દાન છે કે જે ગરીબ મોમિનોને આપવામાં આવે છે.

નોંધ : રમઝાન મહિનો પૂરો થઈ ગયા પછી ઈદના દિવસે એક પ્રકારની ઝકાત આપવામાં આવે છે તે કઈ છે ? કુરઆન અને હદીસથી તેની ચર્ચા કરો.

5. ખુમ્સ (ઈસ્લામી ટેક્સ ૨૦%) : દરેકને પોતાની બચતમાંથી દર વર્ષે પાંચમો ભાગ કાઢવો જરૂરી છે. ખુમ્સનો અડધો ભાગ સાદાતને અને અડધો ભાગ ઈમામે ઝમાનાને આપવામાં આવે છે. ઈમામ (અ.)ની ગૈબતના સમયમાં હાજરપીર ઈમામ (અ.)ને પસંદ આવે તેવી રીતે તેનો ઉપયોગ કરે છે.

નોંધ : શું તમે જાણો છો કે ખુમ્સની શરૂઆત કોણે કરી હતી ? કુરઆન અને હદીસથી તેની ચર્ચા કરો.

સબક 12 : ફરુએ દીન - ભાગ 2

6. જિહાદ (અલ્લાહ માટે સંઘર્ષ) : જિહાદ એટલે ઈસ્લામ ઉપર અમલ કરવા માટે આપણો સંઘર્ષ અને બાતિલ સામેની આપણી લડત. તેનો અર્થ રસૂલલ્લાહ (સ.) અથવા ઈમામે ઝમાના (અ.)ના હુકમથી અલ્લાહની રાહમાં જંગ કરવી એવો પણ થાય છે.

7. અમ્મબિલ માઅરફ (નેકીનું સૂચન કરવું) : જ્યારે આપણે જોઈએ કે કોઈ નેક કાર્યને છોડી રહ્યું છે તો આપણે તેને નેક કાર્ય કરવા માટે પ્રોત્સાહન પૂરું પાડવું જોઈએ. તેને અમ્મબિલ માઅરફ કહેવાય છે.

8. નહ્યે અનિલ મુન્કર (બૂરાઈથી રોકવું) : જ્યારે આપણે કોઈને ખોટું કાર્ય કરતાં જોઈએ તો આપણે તેને તેનાથી રોકી દેવાની કોશિશ કરવી જોઈએ. તેને નહ્યે અનિલ મુન્કર કહેવાય છે.

9. તવલ્લા (માઅસૂમીન (અ.)ના દોસ્તો સાથે દોસ્તી કરવી) : રસૂલલ્લાહ (સ.) એ ફરમાવ્યું છે, “જેણે મારી અહલેબૈતને રાજી કર્યા તેણે મને રાજી કર્યો અને જેણે તેમને દુઃખ આપ્યું તેણે મને દુઃખ આપ્યું.”

તવલ્લા એટલે કે ચૌદ માઅસૂમીન (અ.) સાથે મોહબ્બત કરવી, તેમની હિદાયત પ્રમાણે અમલ કરવો અને તેમને માનનારાઓને દોસ્ત રાખવા.

10. તબર્રી (માઅસૂમીન (અ.)ના દુશ્મનોથી દૂર રહેવું) : તબર્રી એટલે કે જે લોકો ચૌદ માઅસૂમીન (અ.)ની સાથે મોહબ્બત નથી કરતા અને તેમની હિદાયત પ્રમાણે અમલ નથી કરતા, તેમનાથી દૂર રહેવું.

સબક 13 :નજસતનો પરિચય

નજસત એટલે એ વસ્તુઓ કે જેમને શરીરત અસ્વચ્છ માને છે. નજસત પોતે પણ અસ્વચ્છ હોય છે અને તેને અડકવાથી બીજી વસ્તુ પણ અસ્વચ્છ થઈ જાય છે.

કોઈ પણ વસ્તુ ત્યારે જ નજિસ થાય જ્યારે કે તે કોઈ અન્ય નજિસ વસ્તુના સંપર્કમાં આવે અને નજસત ત્યારે જ ફેલાય જ્યારે કે તે બન્ને વસ્તુમાંથી કોઈ એક વસ્તુ ભીની હોય, માટે તે નજસત કે જે સૂકી છે, તે બીજી વસ્તુઓને નજિસ કરી શકતી નથી.

કેટલીક નજસતો આ પ્રમાણે છે :

- પેશાબ અને પાયખાનું
- લોહી
- મય્યત
- સુવ્વર
- કાફિર
- કૂતરો

પાયખાનાના આદાબ :

પાયખાનામાં દાખલ થતી વખતે પહેલાં ડાબો પગ મૂકવો મુસ્તહબ છે અને બહાર નીકળતી વખતે જમણો પગ મૂકવો મુસ્તહબ છે. પાયખાનામાં બેસતી વખતે કિબ્લા તરફ મોઢું કે પીઠ કરવી હરામ છે. જો તમારું પાયખાનું કિબ્લાની દિશામાં હોય તો થોડા ત્રાંસા થઈને બેસો. પેશાબ કર્યા પછી નજાસતને પહેલાં ધોઈ નાખો, પછી લોટામાંથી પાણી નાખતા હો તો બે અથવા ત્રણ વાર ધુઓ. જો પાઈપમાંથી પાણી નાખતા હો તો એક વાર ધોઈ લેવું કાફી છે.

- ઊભા ઊભા પેશાબ કરવો મકરૂહ છે.
- પેશાબ અથવા પાયખાનું કરવા જવામાં મોઢું કરવું મકરૂહ છે.
- જો તેનાથી તમારી તબિયત બગડી જતી હોય તો મોઢું કરવું હરામ છે.

પાયખાનું કરી લીધા પછી પાણી અથવા કાપડ અથવા કાગળ વડે સફાઈ કરી શકાય. જો કાગળ અથવા કાપડનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તો ઉપયોગ કરતાં પહેલાં તે પાક હોવા જોઈએ અને કોરા હોવા જોઈએ.

કાગળના ત્રણ જુદા જુદા ટુકડા વાપરવા વાજિબ છે. જો તેના પહેલાં જ શરીર સાફ થઈ ગયું હોય તો પણ, પરંતુ જો ત્રણ ટુકડા વાપરી લીધા પછી પણ શરીર સાફ ન થયું હોય તો સાફ થઈ જાય ત્યાર સુધી નવા ટુકડા લઈ લો.

સબક 14 : તહારતનો પરિચય

મુતલહેરાત :

મુતલહેરાત એવી વસ્તુઓને કહેવાય છે કે જે નજિસ વસ્તુઓને પાક કરી દે છે. કુલ બાર મુતલહેરાત છે, પણ સૌથી વધારે ઉપયોગમાં આવતી મુતલહેરા પાણી છે.

પાણી બે પ્રકારનું હોય છે :

- ખાલિસ એટલે કે શુદ્ધ પાણી.
- મુઝ્અફ્ એટલે કે મિશ્રિત પાણી.

ખાલિસ પાણી : જે તેના રંગમાં, સ્વાદમાં કે સુગંધમાં બદલાયેલું ન હોય. તે નજિસ વસ્તુને પાક કરી શકતું હોય. દા.ત., નળનું પાણી.

મુઝ્અફ્ પાણી : જેમાં રંગ, સ્વાદ અથવા સુગંધ બદલાઈ ચૂકેલી હોય. તે નજિસ વસ્તુને પાક કરી શકતું ન હોય અને નજાસતના સંપર્કમાં આવીને પોતે પણ નજિસ થઈ શકતું હોય. દા.ત., લીંબુ પાણી.

પાણી, નજિસ વસ્તુઓને નીચેની શરતો મુજબ પાક કરી શકે છે :

- પાણી શુદ્ધ હોય, મિશ્રિત ન હોય.
- પાણી પાક હોય.
- નજિસ વસ્તુને ધોયા પછી પાણી મુઝ્અફ્ફ ન થઈ જતું હોય.
- નજિસ વસ્તુના કણ પાણીમાં દેખાતા ન હોય.

ખાલિસ પાણીનાં ઉદાહરણો :

1. કૂવો
2. કુર એટલે ત્રણ વેંત લંબાઈ, ત્રણ વેંત પહોળાઈ અને ત્રણ વેંત ઊંડાઈ ધરાવતા વાસણની અંદર જેટલું પાણી ભરાય તેને કુર કહેવાય છે, જે વજનમાં ૧૨૦૦ રતલ મદની હોય છે.
3. કૂવો અને કુરથી વધારે સ્થિર પાણી હોય તે. દા.ત., તળાવ
4. વરસાદનું પાણી.
5. નળનું પાણી.
6. કુરથી ઓછું સ્થિર પાણી હોય. દા.ત., માટલું

મુઝ્અફ્ફ પાણીનાં ઉદાહરણો :

1. દૂધ

2. કોકાકોલા

3. જૂસ

4. સિરકો

5. ચા

આબે કસીર : એટલે કે કુર કરતાં વધારે પાણી. દા.ત., તળાવ

આબે કલીલ : એટલે કે કુર કરતાં ઓછું પાણી. દા.ત., માટલું.

કુર : એટલે કે ૪૨.૮૭૫ ઘન વૈંત

સબક 15 : નમાઝની તૈયારી

તમે નમાઝ પઢવાનું શરૂ કરો એ પહેલાં તૈયારી કરવી જરૂરી છે. આ તૈયારીને મુકદ્દમાતુસ્સલાત કહેવાય છે. નમાઝની તૈયારીની યાદી આવી રીતે બનાવી શકાય : (કિ વુ નિ જ સ ક)

- કિ - કિબ્લા
- વુ - વુઝૂ
- નિ - નિયત
- જ - જગ્યા
- સ - સમય
- ક - કપડાં

નમાઝની શરૂઆત કરતાં પહેલાં આપણે આવી રીતે તૈયારી કરવી જોઈએ :

- કિબ્લા : આપણે જાણી લેવું જોઈએ કે કિબ્લા કઈ દિશામાં છે.
- વુઝૂ : તહારત માટે વુઝૂ કરી લેવું જોઈએ.
- નિયત : નમાઝનો ઈરાદો કરી લેવો જોઈએ.
- જગ્યા : પાક હોવી જોઈએ અને ગરબી ન હોવી જોઈએ.
- સમય : નમાઝ યોગ્ય સમય પર જ પઢવી જોઈએ.

- કપડાં અને શરીર : નમાઝ માટે કપડાં અને શરીર તાહિર એટલે કે પાક અને સ્વચ્છ હોવાં જોઈએ.

કુરઆન અને હદીસથી ચર્ચા કરો :

1. નમાઝના સમયના પાંચ મિનિટ પહેલાં વુઝૂ કરી શકાય કે નહીં ? શા માટે ?
2. નમાઝનો સમય બાકી હોય તો અઝાન અને ઈકામત કરી શકાય કે નહીં ? શા માટે ?

સબક 16 : નમાઝ માટેનાં કપડાં

નમાઝ વખતે કપડાં માટે આ મુજબ શરતો છે :

- કપડાં તાહિર એટલે કે પાક હોવાં જોઈએ.
- કપડાં મુબાહ હોવાં જોઈએ. (મુબાહ એટલે કે જે નૈતિક રીતે તમારાં હોય - કાં તો તમે તેના માલિક હો, કાં તો તમે તેને પહેરવાની રજા મેળવી હોય.) ગરબી શબ્દ મુબાહનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ છે. નમાઝ જો ગરબી કપડાંમાં પઢવામાં આવે તો બાતિલ છે.

ફક્ત પુરૂષો માટેની શરતો :

- કપડાં સોનાથી બનેલાં ન હોવાં જોઈએ. (પછી સોનું શુધ્ધ હોય કે અશુધ્ધ હોય.) પુરૂષો માટે સોનું પહેરવું કોઈ પણ સમયે હરામ છે, ફક્ત નમાઝ માટે જ નહીં.
- કપડાં શુધ્ધ રેશમમાંથી બનેલાં ન હોવાં જોઈએ. શુધ્ધ રેશમ પહેરવું પુરૂષો માટે કોઈ પણ સમયે હરામ છે, ફક્ત નમાઝ માટે જ નહીં.

નમાઝ માટેનો હિજાબ :

- પુરૂષો માટે : ઓછામાં ઓછો કમરથી લઈને ઘૂંટણ સુધીનો પાયજામો.

- સ્ત્રીઓ માટે : ઓઢણી વડે પોતાના આખા શરીરને ઢાંકી દે. પોતાનો ચહેરો, કાંડાથી લઈને આંગળીઓ સુધી બન્ને હાથ અને પગના સાંધાથી લઈને આંગળીઓ સુધી ઢાંકવાની જરૂર નથી.

ચર્ચા કરો :

1. શું સિલ્કની ટાઈ, સોનાનું લોકેટ પહેરીને નમાઝ પઢી શકાય ? શું તે નમાઝ બાતિલ થઈ જાય ?
2. જો કોઈ સ્ત્રી સોનાનો હાર અને રેશમનાં કપડાં પહેરીને નમાઝ પઢે તો શું નમાઝ બાતિલ છે ?

સબક 17 : નમાઝની જગ્યા

ઈસ્લામ આપણને શિખવાડે છે કે આપણે જે વસ્તુઓ બીજાની માલિકીની છે, તેનું માન જાળવવું જોઈએ અને આપણે તેમને તેમના માલિકની રજા વગર વાપરવી જોઈએ નહીં.

ઉપરોક્ત નિયમને હંમેશાં યાદ રાખવો જોઈએ. ખાસ કરીને નમાઝના સમયે. જે જગ્યા પર તમે નમાઝ પઢવા માગો છો તે કાં તો તમારી પોતાની હોવી જોઈએ કે કાં તો પછી તેના માલિકથી ત્યાં નમાઝ પઢવાની રજા લઈ લેવી જોઈએ. જો તે જગ્યા તમારી પોતાની નથી અને તમે ત્યાં નમાઝ પઢવાની રજા લીધેલી નથી તો તમારી નમાઝ બાતિલ છે.

પણ હા, જો તમે મસ્જિદમાં નમાઝ પઢવા જાઓ તો ત્યાં તમારે નમાઝ પઢવા માટે કોઈની રજાની જરૂર નથી કારણ કે મસ્જિદ અલ્લાહનું ઘર છે અને તેને અલ્લાહની ઈબાદત કરવા માટે બનાવવામાં આવી છે.

બીજી એ વાત યાદ રાખો કે અલ્લાહ ઈચ્છે છે કે આપણે સ્વચ્છ જગ્યા પર નમાઝ પઢીએ, માટે હંમેશાં તમે તમારા કમરાને સ્વચ્છ અને તાઢિર રાખો.

નમાઝ પઢવા માટેની જગ્યાની આ શરતો હંમેશાં યાદ રાખો :

1. નમાઝ કોઈ બીજાની માલિકીની જગ્યાએ તેની રજાથી જ પઢી શકાય.
2. જે જગ્યા ઉપર તમે સજ્જો કરો તે તાહિર હોવી જોઈએ, જે જગ્યા ઉપર તમે ઊભા થાઓ કે બેસો તે તાહિર હોવી જરૂરી નથી. જ્યાં સુધી કે તે તમારા શરીરને અથવા કપડાંને નજિસ ન કરી દે.

ચર્ચા કરો :

1. આપણે કોઈના ઘેર ગયા હોઈએ તો આપણે તે ઘરમાં નમાઝ પઢવા માટે ઘરના માલિકની રજા લેવી જોઈએ કે નહીં ? શા માટે ?
2. મુસાફરી દરમિયાન જો મુસલ્લો સાફ ન હોય તો માટી ઉપર નમાઝ પઢી શકાય કે નહીં ?

સબક 18 : નમાઝનો સમય

નમાઝનો સમય (કઝાનો અને ફઝીલતનો) : નમાઝને ફઝીલતના સમયે પઢી લેવી બહેતર છે.

એ સમયે નમાઝનો સવાબ વધારે હોય છે. નમાઝને ફઝીલતના સમયે નિયમિત પઢવાથી સમયસૂચકતા કેળવાય છે.

જ્યારે નમાઝનો સમય પૂરો થઈ જાય તો નમાઝ કઝા થઈ જાય છે. જો તમારે નમાઝ કઝા થાય તેવા સમય પહેલાં નમાઝ ન પઢવી હોય તો તમારે કઝાની નિયતથી નમાઝ પઢવી જોઈએ, અદાની નિયતથી નહીં.

નમાઝને મોડી પઢવાના, કઝા પઢવાના અથવા તો બિલકુલ ભૂલી જવાના મોટા ગુના અને નુકસાન છે.

નમાઝ	ફઝીલતનો સમય	કઝાનો સમય
ફજ્ર (સુબહ)	ફઝીલતનો સમય સુબહ સાદિકથી શરૂ થાય છે.	કઝાનો સમય સૂર્યોદય સુધી રહે છે.
ઝોહર	ફઝીલતનો સમય બપોરથી શરૂ	કઝાનો સમય મગરિબ સુધી

	થાય છે.	રહે છે.
અસ્લ	ફઝીલતનો સમય ઝોહરની નમાઝ પછી શરૂ થાય છે.	કઝાનો સમય મગરિબ સુધી રહે છે.
મગરિબ	ફઝીલતનો સમય સૂર્યાસ્ત પછી શરૂ થાય છે.	કઝાનો સમય મધ્ય રાત્રી સુધી રહે છે.
ઈશા	ફઝીલતનો સમય મગરિબની નમાઝ પછી શરૂ થાય છે.	કઝાનો સમય મધ્ય રાત્રી સુધી રહે છે.

સબક 19 : નમાઝનો પરિચય - ભાગ 1

નમાઝમાં વાજિબ શું છે ?

આપણે જાણીએ છીએ તેમ નમાઝ જુદા જુદા ભાગથી બનેલી છે. અહીં આપણે નમાઝની વાજિબ ક્રિયાઓ વિશે જાણીશું. નમાઝમાં અગિયાર ક્રિયાઓ વાજિબ છે :

1. નિયત : કોઈ પણ સમયની નમાઝ પઢવાનો 'કુર્બતન ઈલ્લાહ' કરેલો ઈરાદો.
2. તકબીરતુલ એહરામ : નમાઝની અંદર પહેલી વખત 'અલ્લાહો અકબર' કહેવું.
3. ક્યામ : તિલાવત માટે ઊભા રહેવું.
4. ફિરઅત : ક્યામની અંદર બે સૂરાની તિલાવત અથવા તસ્બીહાતે અર્બઆ.
5. રુકૂઅ : કમ્મરમાંથી નમી જવું.
6. બે સજ્દા : જમીન ઉપર કપાળ, ઘૂંટણ, બન્ને હાથની હથેળીઓ અને બન્ને પગના અંગૂઠા મૂકીને સજ્દો કરવો.

7. ઝિક્ર : **سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ** રુકૂઅમાં અને

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ સજ્દામાં પઢવામાં આવે છે.

8. તશલુદ્દ : બીજી અને છેલ્લી રકાતની અંદર બે સજ્દા કરી લીધા પછી બેઠા બેઠા પઢવામાં આવે છે તે.

9. સલામ : નમાઝની અંદર બેઠા બેઠા સૌથી છેલ્લે જે પઢવામાં આવે છે તે.
10. તરતીબ : તરતીબ એટલે શરીઅત પ્રમાણે ક્રમબદ્ધ તરીકાથી એક પછી એક ક્રિયાઓ બજાવી લાવવી.
11. મુવાલાત : મુવાલાત એટલે કોઈ પણ વકફો કર્યા વગર સતત ક્રિયાઓ બજાવી લાવવી.

સબક 20 : નમાઝનો પરિચય - ભાગ 2

આપણી નમાઝ જાણે એક બિલ્ડિંગ છે જેના જુદા જુદા ભાગ છે. કેટલાક ભાગ પાયાની અંદર છે અને કેટલાક પાયાની ઉપર છે. જો પાયો તૂટી જાય તો બિલ્ડિંગ ભાંગી પડે. આવી જ રીતે વાજિબ ક્રિયાઓને બે ભાગમાં વહેંચી દેવામાં આવી છે.

1. રુક્ન - એ ક્રિયાઓ જે નમાઝના પાયામાં છે.
2. ગેરુક્ન - એ ક્રિયાઓ જે નમાઝના પાયામાં નથી.

રુક્ન	ગેરુક્ન
નિયત	કિરઅત
તકબીરતુલ એહરામ	ઝિક્ર
કયામ	તશાહહુદ
રુકૂઅ	સલામ
બે સજ્દા	તરતીબ
	મુવાલાત

સબક 21 : કિબ્લા

જ્યારે તમે વુઝૂ કરી લીધું હોય અને નમાઝ માટે તૈયાર થઈ ગયા હો તો તમારે કઈ દિશાનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ ? તમારે કા'બા, જે મક્કા શહેરની અંદર છે, તેની દિશાનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ.

પણ આપણે શા માટે કા'બાની દિશામાં નમાઝ પઢવી જોઈએ ?

અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે કે,

- બધા મુસલમાનો ભાઈ-બહેન છે.
- અલ્લાહની નજરમાં બધા સરખા છે.
- બધા મુસલમાનો એક જ અલ્લાહમાં માને છે.

માટે અલ્લાહે હુકમ કર્યો છે કે બધા મુસલમાનોએ એક જ દિશામાં નમાઝ પઢવી જોઈએ અને તે દિશા અલ્લાહે કા'બાની દિશાને પસંદ કરી છે.

કલ્પના કરો કે એક જ કમરાની અંદર ચાર મુસલમાનો ચાર જુદી જુદી દિશામાં નમાઝ પઢતા હોય તો કેવું વિચિત્ર લાગે ? માટે નમાઝની અંદર કા'બાની દિશામાં મોઢું કરવું બધા મુસલમાનો માટે વાજિબ છે.

આ મુસલમાનોની એકતા અને ભાઈચારાની પણ નિશાની છે. ભારતમાં કિબ્લાની દિશા પશ્ચિમ તરફ છે. આપણે હોકાયંત્ર વડે કિબ્લાની દિશા જાણી શકીએ.

કા'બા અલ્લાહનું ઘર છે. કા'બા આપણો કિબ્લો છે. કિબ્લો એટલે કે જે દિશામાં આપણે નમાઝ પઢીએ તે દિશા. કિબ્લાની દિશા કેવી રીતે જાણવી ? ત્રણ પ્રકારે કિબ્લાની દિશા જાણી શકાય :

1. જાણકારીના કોઈ પણ ભરોસાપાત્ર માધ્યમ વડે. દા.ત., કોઈ ભરોસાપાત્ર માણસને પૂછીને અથવા હોકાયંત્રનો ઉપયોગ કરીને.
2. મસ્જિદની મહેરાબ વડે. મસ્જિદની અંદર મહેરાબ એક ખાસ જગ્યા હોય છે કે જ્યાંથી પેશનમાઝ જમાઅતની નમાઝ પઢાવે છે. મહેરાબ દીવાલની અંદર કિબ્લાની દિશામાં બનાવેલી ગોળાકાર જગ્યા હોય છે.
3. મુસલમાનોની કબર, જ્યારે કોઈ મુસલમાન મૃત્યુ પામે છે તો તેને કબરની અંદર જમાણી તરફ કિબ્લા બાજુ મોઢું કરીને સુવડાવી દેવામાં આવે છે. જ્યારે તમને ખબર પડી જાય કે કબરનો સિરહાનો ક્યાં છે તો તમે સહેલાઈથી કિબ્લાની દિશા જાણી શકો છો.

કિબ્લાની દિશામાં શક :

પહેલો દિવસ : અલી અને તેના મિત્રો તેની સ્કૂલથી પ્રવાસે ગયા. પહેલા દિવસે અલીએ કહ્યું કે, “મને કિબ્લાની દિશાની ખબર નથી અને મારી નમાઝ કઝા થઈ રહી છે, મને બતાવો હું શું કરું?”

તેના મિત્રએ કહ્યું કે, “ડરો નહીં, કોઈ પણ દિશામાં નમાઝ પઢી લો, પરંતુ જ્યારે ફરી વાર નમાઝનો સમય થાય તો તમારે ચારેય દિશામાં નમાઝ પઢવી પડશે.”

જો તમને નમાઝમાં કિબ્લાની દિશા અંગે શંકા હોય તો શું કરવું ? :

- પૂરતો સમય ન હોય તો કોઈ પણ દિશામાં નમાઝ પઢી લો.
- પૂરતો સમય હોય તો ચારેય દિશામાં નમાઝ પઢી લો.

બીજો દિવસ : અલીએ કહ્યું કે, “મેં થોડી ઘણી જાણકારી પ્રાપ્ત કરી અને મને એટલી તો ખબર પડી કે કિબ્લા કાં તો ઉત્તર દિશામાં છે કે કાં તો દક્ષિણ દિશામાં છે. હવે હું શું કરું ?” તેના મિત્રએ જવાબ આપ્યો, “તો તમે બન્ને દિશામાં એક એક વાર નમાઝ પઢી લો.”

- જો તમને ખબર હોય કે બે માંથી એક દિશામાં કિબ્લો છે તો બન્ને દિશામાં નમાઝ પઢી લો.

ત્રીજો દિવસ : અલીએ પૂછ્યું, “મને હજુય ખબર નથી કે કિબ્લો ક્યાં છે, પણ મારું દિલ કહે છે કે કિબ્લો પૂર્વોત્તર (પૂર્વ અને ઉત્તર વચ્ચેની દિશા)માં છે, તો હવે હું શું કરું ?” તેના મિત્રએ જવાબ આપ્યો, “જે દિશામાં તમારું દિલ કહેતું હોય કે કિબ્લો છે, તે દિશામાં નમાઝ પઢી લો.”

- જો તમને ફિજીયાની દિશાની ખબર ન હોય અને તમારી પાસે દિશા જાણવાનું કોઈ સાધન ન હોય તો તમે તે જ દિશામાં નમાઝ પઢી લો કે જે દિશામાં તમારા દિલને યકીન હોય.